

Renovation Guideline Project for interior design of Department of Land Transport: Case Study of 4 Storey Office Building in Chatuchak District Bangkok

Piyawan Pinkaew^{1*} Supachock Sonthichai² Nichada Wongsaroj³

^{1,3} Faculty of Engineering and Industrial Technology, Suansunandha Rajabhat University

² Faculty of Architecture, Chiang Mai University

Research Article

Abstract

Corresponding E-mail

piyawan.pi@ssru.ac.th*
supachock.so@cmu.ac.th
nichada.nick@gmail.com

Article Info

Received 31 May 2024
Revised 18 September 2024
Accepted 2 October 2024

Keywords:

Department of land transport,
Interior design improvements,
Space usage efficiency,
Behavior analysis

This research examines the interior design improvements of the Department of Land Transport office, building 4, Chatuchak District, focusing on evaluating space usage efficiency and managing space usage behaviors. It also proposes design solutions that meet the needs of both service providers and users, using both qualitative and quantitative research methods., the study follows four steps: 1) Review and collect theoretical data, concepts, and relevant information related to interior design, 2) Analyze the architectural physical data of the interior space, 3) Analyze basic data on the behavior of service providers and users within the building space, and 4) Present the research findings related to interior architectural design. The study examined the architectural physical aspects and identified. The mismatch between the needs of service providers and users and the behavior of space usage affects the current space utilization in the building. The study's findings can therefore serve as a guideline for improving the interior design of the case study building within the defined project scope., covering six spaces, including: (1) Public Relations Area, (2) Physical Fitness Test Area, (3) Training Area, (4) Theoretical Exam Area, (5) Driver's License Issuance Area, and (6) Office Area, in order to improve the efficiency of space utilization and space management to better align with user behavior in the case study building.

The quantitative results from the interior design improvements show that the central areas for physical fitness testing and training have increased available space by approximately 39%. This reflects improved space efficiency. The design should consider the relationship between user needs and space management to accommodate current activities effectively.

แนวทางการออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบก

กรณีศึกษาอาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ปิยะวรรค์ ปิ่นแก้ว^{1*} ศุภโชค สนธิไชย² นิชาดา วงศาโรจน์³

^{1,3} คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบก อาคาร 4 เขตจตุจักร โดยเน้นประเมินประสิทธิภาพการใช้งานพื้นที่และการจัดการพฤติกรรมการใช้พื้นที่ พร้อมเสนอแนวทางการออกแบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ วิจัยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) ค้นคว้าเก็บข้อมูลทฤษฎี แนวคิด ที่เกี่ยวข้องการออกแบบตกแต่งภายใน 2) วิเคราะห์ข้อมูลกายภาพทางสถาปัตยกรรมภายใน 3) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการภายในพื้นที่อาคาร 4) นำเสนอผลการวิจัยด้านการออกแบบตกแต่งสถาปัตยกรรมภายใน ทั้งนี้ งานวิจัยได้ศึกษาถึงกายภาพทางสถาปัตยกรรม ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่ ส่งผลต่อการใช้พื้นที่ในอาคารปัจจุบัน ผลการศึกษาจึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในอาคารกรณีศึกษาภายใต้ขอบเขตโครงการที่กำหนดไว้ 6 พื้นที่ได้แก่ (1) พื้นที่ส่วนประชาสัมพันธ์ (2) พื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย (3) พื้นที่อบรม (4) พื้นที่สอบภาคทฤษฎี (5) พื้นที่ส่วนทำใบอนุญาตขับขี่ และ (6) พื้นที่ส่วนสำนักงาน เพื่อให้พื้นที่อาคารกรณีศึกษามีประสิทธิภาพการใช้สอยพื้นที่ และการจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในอาคารพบว่า พื้นที่ส่วนกลางสำหรับทดสอบสมรรถภาพร่างกายและอบรมมีพื้นที่ว่างเพิ่มขึ้นประมาณ 39% แสดงถึงประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ที่ดีขึ้น โดยการออกแบบควรพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ใช้และการจัดการพื้นที่ที่รองรับกิจกรรมในปัจจุบัน

คำสำคัญ: สำนักงานกรมการขนส่งทางบก, ออกแบบตกแต่งภายใน, ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่, การวิเคราะห์พฤติกรรม

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางบก ถือเป็นอีกปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถสนับสนุนขับเคลื่อนเศรษฐกิจทางระบบสังคม ชุมชนพื้นที่ถิ่น และอาณานิคมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการกระจายความเจริญด้านการพัฒนาการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนให้เจริญสู่ความเป็นชุมชนเมืองที่สมบูรณ์ไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการช่วยให้เกิดการเดินทางติดต่อสื่อสารกัน หรือที่เรียกว่า “การคมนาคม” สื่อผ่านตัวแปรสำคัญที่คอยขับเคลื่อนเอื้อประโยชน์เชิงพื้นที่ท่องเที่ยวไปได้อย่างกว้างขวาง และถือได้ว่าเป็นธุรกิจหนึ่งหน่วยทางสังคม ที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งในความหลากหลาย อาทิเช่น การคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้นอีกด้วย

ในสภาพปัจจุบันพัฒนาการด้านการคมนาคมขนส่งที่ปรากฏ มีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบธุรกิจมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้มีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามนัยยะการคมนาคมรูปแบบเชิงธุรกิจที่

ซับซ้อนอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันการคมนาคมของประเทศไทยมีหลายหน่วยงานมาจัดการดูแลแยกย่อยตามรูปแบบลักษณะของการคมนาคม ซึ่งกำกับภายใต้กรมการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ แบ่งตามองค์กรอย่างชัดเจน โดยปฏิบัติตามแผนงานจากกระทรวงคมนาคมเป็นหลัก ซึ่งกรมการขนส่งทางบกในปัจจุบัน มีการบริหารงานแบ่งสำนักงานกรมการขนส่งทางบก เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นศูนย์กลางทางข้อมูลของการคมนาคมทางบกโดยก่อตั้งมานานมากกว่า 70 ปี จึงถือเป็นอีกสำนักงานหนึ่ง ที่มีเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรที่มีภาระหน้าที่จัดระเบียบกำกับดูแลและตรวจสอบให้มีการทำใบอนุญาตขับขี่ยึดตามหลักปฏิบัติ พระราชบัญญัติการขนส่ง กฎหมายการขนส่ง ถูกกำหนดให้เป็นสำนักงานศูนย์กลางสำหรับเชื่อมต่อประสานงานกับระบบการขนส่งในภูมิภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้ระบบการขนส่งทางบกรวดเร็วและคล่องตัวมากที่สุดตามยุคที่ดิจิทัลที่เติบโตขึ้นมีเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาอย่างรวดเร็ว และมีประชากรที่พฤติกรรมการใช้บริการลงทะเบียนผ่านระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้นมากขึ้นทุกวัน ทำให้มีผู้เข้ามาใช้งานภายในกรมการขนส่งมากขึ้น เช่น การทำใบอนุญาตขับขี่ระบบ Online การต่อทะเบียนรถด้วยการจองคิวผ่าน Smartphone หรือแม้กระทั่งตรวจเช็คสภาพรถด้วยเทคโนโลยี AI link ซึ่งส่งผลให้พื้นที่บริการเกิดปัญหาด้านการรองรับที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมถึงการให้บริการที่ล่าช้าด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ที่เก่าล้าสมัย ขาดการพัฒนาออกแบบด้านพื้นที่ใช้สอยให้สอดคล้องกับงานระบบเทคโนโลยีต่างๆ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งกายภาพของโครงสร้างภายในอาคารเดิมมีความทรุดโทรม ไม่สอดคล้องบรรยากาศที่สื่อถึง อัตลักษณ์องค์กรให้จดจำและผ่อนคลายขณะเข้ารับบริการในช่วงระยะเวลาที่ยาวนาน

จากประเด็นปัญหาที่ปรากฏและความสำคัญที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการเสนอแนวทางการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบก อาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการสรรค์สร้างพื้นที่ผ่านกระบวนการออกแบบอาคารสำนักงานที่มุ่งเน้นความเป็นด้านอัตลักษณ์องค์กร และการจัดการพื้นที่ตามสัดส่วนกิจกรรมในแต่ละฝ่ายงานตามพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ ให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานเชิงพื้นที่กิจกรรมที่เปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการด้านพื้นที่ส่วนกลางทางราชการ เอื้อประโยชน์ต่อสังคมสาธารณะตามนโยบายหน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎี และปัญหาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ในอาคารสำนักงานกรมการขนส่งทางบก อาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร (เกี่ยวกับอัตลักษณ์องค์กรสู่การพัฒนาแนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายใน (Concept and Corporate Identity Design)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภายในอาคารด้านการออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมต่อพฤติกรรมผู้ใช้งานภายในพื้นที่อาคารกรณีศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในสำนักงาน สำนักงานกรมการขนส่งทางบกกรณีศึกษาอาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กับ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งหาผลรวมของการคำนวณหาพื้นที่ใช้สอยในแต่ละองค์ประกอบของกิจกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปเชิงปริมาณ ที่เน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขสำหรับการออกแบบจัดสัดส่วนพื้นที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมภายในองค์กร โดยสามารถอธิบายกำหนดระเบียบวิธีวิจัยตามรายละเอียดแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

วารสารจะระบุชื่อผู้แต่งในการอ้างอิงครั้งแรก (เฉพาะภาษาไทย)*

1. ค้นคว้าเก็บข้อมูลงานทฤษฎี แนวคิดในงานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) แนวทางการออกแบบภายในอาคารสำนักงาน (Research Method for Office Interior Design) เพื่อใช้กำหนดตัวแปรตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถาปัตยกรรมภายใน โดยรวบรวมข้อมูลด้านการออกแบบภายในอาคารสำนักงาน และพิจารณาจำแนกข้อมูลที่สามารถเอื้อประโยชน์สำหรับการออกแบบพื้นที่ ผังบริเวณ ผังพื้น ผังฝ้า ผังงานระบบ รูปด้านอาคาร และข้อมูลทางกายภาพสถาปัตยกรรมภายใน ในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น งานระบบภายในอาคารและงานระบบสารสนเทศต่างๆ รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ ด้วยการสัมภาษณ์ในระดับชั้นพื้นฐานจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานต่างๆ ซึ่งถือเป็นผู้ใช้พื้นที่ ลักษณะรูปแบบประจำ และผู้ที่เข้ามาใช้บริการซึ่งถือเป็นผู้ใช้พื้นที่ลักษณะรูปแบบชั่วคราว อีกทั้งการเข้าเก็บสำรวจสถานที่จริงในสภาพปัจจุบัน ด้วยรูปแบบการถ่ายภาพจากสภาพแวดล้อมอาคารกรณีศึกษาจริง

2. วิเคราะห์ข้อมูลกายภาพทางสถาปัตยกรรมภายในสำหรับงานออกแบบ (Interior Architecture Physical Analysis) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพทางสถาปัตยกรรมภายในด้านพื้นที่ใช้สอยที่ได้จากการเก็บข้อมูลงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องร่วมกับการเก็บข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบพื้นที่กรณีศึกษา จากข้อกำหนดสู่แนวทางในการออกแบบพื้นที่ให้สอดคล้องกลับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ผ่านการศึกษาให้เข้าใจถึงลักษณะรูปแบบพื้นที่ใช้สอยด้านการเชิงพื้นที่ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างขอบเขตพื้นที่การทำงานกับข้อกำหนดเกี่ยวกับกิจกรรมหลักของพื้นที่ในหน่วยงานโครงการกรณีศึกษา รายละเอียดข้อมูลด้านผลรวมสัดส่วนการใช้สอยพื้นที่ของแต่ละหน่วยพื้นที่กิจกรรม และทางสัญจร (Area Requirement) ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในลำดับแรก (Palmer, 1981) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการออกแบบตกแต่งภายในและสรุปข้อมูลด้านแนวคิดการออกแบบ (Conceptual design)

3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการภายในพื้นที่อาคาร (Behavior Analysis Research) สำหรับการออกแบบโครงการกรณีศึกษา ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลทางศักยภาพของพื้นที่ตามสภาพการณ์จริงในสภาพปัจจุบัน ด้วยลักษณะที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วนนอก ไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่ การวัดขนาดพื้นที่ การถ่ายภาพบรรยายบริเวณพื้นที่โดยรวมจากกิจกรรมที่ต่างกัน รวมถึงการจัดบันทึกข้อมูลจากการสังเกตพื้นที่กิจกรรม และสังเกตปัญหาการใช้สอยพื้นที่ด้านพฤติกรรม โดยเน้นการเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมผู้ให้บริการ (เจ้าหน้าที่องค์กร) และผู้ให้บริการในฝ่ายงานต่างๆ เพื่อเป็นการเสนอแนวทางออกแบบปรับปรุงพื้นที่ภายในอาคาร ให้สอดคล้องเหมาะสมต่อกิจกรรมการใช้สอยพื้นที่ในฝ่ายงานส่วนต่างๆ และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการออกแบบตกแต่งภายในอาคารกรณีศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

4. นำเสนอผลการวิจัยด้านการออกแบบตกแต่งสถาปัตยกรรมภายใน (Interior Architecture Design Presentation) การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลงานออกแบบตามแนวคิดหลัก (Conceptual design) สู่การนำเสนอรายละเอียดงานออกแบบ ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการนำเสนอขั้นตอนเริ่มแรกในกระบวนการออกแบบตกแต่งภายใน **จันทน์ เพชรานนท์** (Petchranon, 2012) ที่ได้ระบุกำหนดไว้ตามกระบวนการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในภายใต้ขอบเขตพื้นที่ของงานวิจัย เช่น ผลงานการเขียนแบบอธิบายรายละเอียดผังพื้นที่สถาปัตยกรรมภายในเกี่ยวกับผังพื้นที่ใช้สอยในส่วนงานต่างๆ (Zoning plan interior design) รูปตัดพื้นที่อาคาร (Interior Elevation Drawings) และรูปแบบภาพจำลอง 3 มิติสถาปัตยกรรมภายใน (Perspective Interior View) จะนำเสนอรูปแบบภาพจำลอง 3 มิติด้านงานสถาปัตยกรรม

ซึ่งรายละเอียดบทความงานวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลบางส่วนที่ใช้สำหรับการนำเสนอแนวทางปรับปรุงการออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบก อาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะรูปแบบเป็นอาคารสำนักงาน 8 ชั้น (พื้นที่รวมชั้นดาดฟ้า) รวมพื้นที่ประมาณ 5,372.95 ตารางเมตร โดยแบ่ง

รายละเอียดพื้นที่ในขอบเขตโครงการวิจัย คือ 1. พื้นที่ส่วนโถงต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ และพักผ่อน 2. พื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกายผู้ทำใบอนุญาตขับขี่ 3. พื้นที่ห้องอบรม และสัมมนา 4. พื้นที่ห้องสอบทำใบอนุญาตขับขี่ภาคทฤษฎี 5. พื้นที่ทำใบอนุญาตขับขี่ และ 6. พื้นที่ส่วนสำนักงาน โดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูล

ดังนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้ในรูปแบบการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามในสภาพปัจจุบัน รวมถึงจัดสรรช่วงเวลาการเก็บข้อมูลระหว่าง 8.00 - 12.00 น. และ 13.00 - 17.00 น. ในแต่ละวัน โดยแบ่งการเก็บกลุ่มข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ออกเป็น 2 ลักษณะคือ ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หน้าที่ใช้สอย และกิจกรรมใช้สอยของโครงการ (Function and Activity Analysis) ภายใต้ขอบเขตโครงการ (Space of Project) กำหนดประเด็นที่เป็นปัจจัยชีวิตตามตั้งข้อสังเกตที่ตั้งไว้ ได้แก่ 1. พื้นที่ใช้สอยตามความต้องการในโครงการ (Facility & Need of Project) 2. หน้าที่ใช้สอย หรือประโยชน์ใช้สอย (Function) 3. กิจกรรมการใช้สอย (Activity) ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ใช้ (User) สถานที่ (Place) และ พฤติกรรม (Behavior) อาศัยการวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่ในการทำกิจกรรม โดยศึกษาลักษณะกิจกรรมภายในพื้นที่ และวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ของผู้ใช้งานแต่ละประเภท เพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานพื้นที่ อ้างอิงจากวิธีการ สำรวจ สังเกต และสัมภาษณ์ ตามสภาพการณ์ใช้งานจริง แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีการเก็บข้อมูลปัจจัย ตัวชีวิตด้านประสิทธิภาพของพื้นที่

รายละเอียดปัจจัย	วิธีการ			
	ตัวชีวิต	สำรวจ	สังเกต	สัมภาษณ์
1. ความเหมาะสมของที่ตั้ง	ตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอย	/	/	/
2. ความเพียงพอการเข้าถึงพื้นที่ (ทางเข้า -ออก)	ขนาดของประตูทางเข้า	/	/	/
3. ความเหมาะสมของการจัดวางพื้นที่ใช้งานในฝ่ายงานต่างๆ	ตำแหน่งของรูปแบบการจัดวาง	/	/	
4. ความเพียงพอของขนาดพื้นที่ทำกิจกรรม	ขนาดของพื้นที่และทางสัญจร	/	/	
5. ความเหมาะสมของสีและวัสดุ	ประเภทสี และการใช้วัสดุ	/	/	
6. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก (เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์เครื่องทดสอบสมรรถภาพร่างกาย)	จำนวนเฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ทันสมัย	/		/
7. ความเหมาะสมของบรรยากาศ สภาพแวดล้อม	ความรู้สึกสะดวกสบาย ปลอดภัย และเป็นส่วนตัว	/	/	/
8. ความเหมาะสมของพื้นที่นั่งฟังบรรยายและพื้นที่รับฟังการอบรม	จำนวนที่นั่งของผู้ใช้	/	/	/

จากผลการประเมินข้อมูลปัจจัยตัวชีวิตด้านประสิทธิภาพของพื้นที่ พบว่าลักษณะของพื้นที่มีกับปรากฏองค์ประกอบทางกายภาพภายในอาคารที่ค่อนข้างแตกต่างกันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นความสอดคล้องระหว่างรูปแบบพื้นที่ใช้งานกับกิจกรรมของฝ่ายงานต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมในหลากหลายปัจจัย เช่น ตำแหน่งของรูปแบบการจัดวาง ขนาดของพื้นที่และทางสัญจร รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ ด้านงานสถาปัตยกรรมภายใน เช่น การใช้โทนสี และการใช้วัสดุสำหรับการออกแบบตกแต่งภายใน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพของพื้นที่ แสดงให้ทราบถึงภาพรวมด้านประสิทธิภาพของพื้นที่ ที่ไม่ได้คำนึงถึงการออกแบบตกแต่งภายในที่สื่อถึงอัตลักษณ์องค์กร อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินข้อมูลปัจจัยตัวชีวิตด้านประสิทธิภาพของพื้นที่ในลำดับแรกนั้น สามารถนำมาสู่ประเด็นที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ผลต่างๆ เพื่อเสนอรายละเอียดแนวทางการ

ออกแบบตกแต่งภายในโครงการกรณีศึกษาภายใต้ขอบเขตพื้นที่ในงานวิจัย โดยสามารถแบ่งตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยและขั้นตอนการวิจัย

ที่มา: สุภาโชค สนธิไชย และวุฒิชัย เมาจา (Sonthichai & Maoja, 2023)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิดการออกแบบตกแต่งภายในอาคารสำนักงาน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลความเป็นมาของอัตลักษณ์องค์กรสู่การพัฒนาแนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายใน (Concept and Corporate Identity Design)

พบว่า ทฤษฎีสำหรับแนวคิดตามหลักการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่เกี่ยวข้องกับอาคารสำนักงาน นั้น โดยทั่วไปแล้วมักประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ 1. ส่วนพื้นที่สำนักงานทั่วไป (General Office) และ 2. ส่วนพื้นที่สำนักงานผู้บริหาร (Executive Office) ซึ่งการออกแบบพื้นที่ทั้ง 2 ส่วนนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านพื้นที่ใช้สอยที่สอดคล้องต่อการแบ่งโครงสร้างสายงานการบริหารอย่างละเอียด เพราะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังกล่าวของหน่วยงานระดับใหญ่ และระดับย่อย จะสามารถนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมกับการทำงานในความต่างของกิจกรรม ตามลำดับตำแหน่งภายในองค์กรที่สอดคล้องกับการกำหนด และออกแบบพื้นที่ใช้สอยในฝ่ายงานต่างๆ อย่างเหมาะสม

ซึ่งอัตรากำลังของโครงสร้างองค์กรจะเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการกำหนดสัดส่วนพื้นที่และลำดับพื้นที่ตามความสำคัญของโครงสร้างสายการบริหาร หากเป็นโครงการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ภายในใหม่ จำเป็นต้องดูลักษณะความเป็นมาของโครงสร้าง **ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล** (Traimongkolkul, 2000) รวมถึงการทราบพื้นเพและลักษณะขององค์กร (Nature and Character of the Client Enterprise) ถึงความสำคัญของลำดับตำแหน่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมหลักของฝ่ายงานนั้นๆ เพื่อให้ทราบถึงประเด็น หรือสาเหตุที่มาของปัญหาด้านพื้นที่ จึงจะสามารถกำหนดแนวทางการออกแบบ สำหรับปรับเปลี่ยนรูปแบบลักษณะการดำเนินงาน (Re-engineering) และปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้สอย (Renovation หรือ เป็นเพียงแค่การปรับเปลี่ยนให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่สมบูรณ์ขึ้น (Redevelopment) สิ่งสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือการศึกษากายภาพโครงสร้างแผนงานการบริหารองค์กรว่า องค์กรดังกล่าวนี้มีความต้องการพื้นที่ใช้สอยด้านการพัฒนาองค์กรส่วนใดเพิ่มเติม เช่น Creative Area Spaces (DeChiara, Panero, & Zelnik, 2001)

ดังนั้น การออกแบบตกแต่งภายใน (Interior Design) ที่มีความสัมพันธ์ของพื้นที่และเวลา (Time & Space) เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ให้ได้รับประโยชน์ใช้สอยสูงสุดแล้ว แต่การออกแบบตกแต่งภายในที่ดีนั้น ควรจะมีการวิจัยเพื่อการออกแบบภายในรองรับ **อนุชา แพงเกสร และนพพร วิวรธกะ** (Paengkasorn & Wiwattanaka, 2012) เพื่อให้มีความหนักแน่นน่าเชื่อถือกับโครงการออกแบบภายในนั้นๆ ที่สามารถแสดงตัวชัดได้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ โดยยังคงเน้นเรื่องคุณค่าทางความงามและรสนิยม ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำอธิบายโดย (Traimongkolkul, 2000) ในปีพ.ศ. 2543 ที่อธิบายถึงแนวคิดจากผลการศึกษาและการวิเคราะห์พฤติกรรมเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ในสำนักงานให้มีพื้นที่และการจัดวางแปลนที่ต้องการออกแบบพื้นที่ภายในอาคารสำนักงานที่ตอบสนองการใช้งานที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมผู้ใช้งาน โดยระบุว่า “สำหรับแนวทางในการออกแบบพื้นที่ภายในอาคารสำนักงานนั้น ควรคำนึงถึงภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจในแต่ละองค์กร ว่าเป็นธุรกิจประกอบในด้านใดเป็นสำคัญ ซึ่งจะสามารถใช้เป็นตัวกำหนด Mood Tone ของภาพโดยรวมของแนวคิดการออกแบบสำหรับโครงการนั้นให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการ เช่น รูปแบบ Furniture การจัดวาง Lay-out Planing (Pattern for zoning planned development), System building (Ceiling Lighting & Air condition), Elevation plan details ที่เกิดจากการวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียของโครงการเดิม เพื่อนำมาปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานของพื้นที่ทั้งหมดที่มีการสอยใช้งานในพื้นที่กิจกรรมที่ต่างกัน”

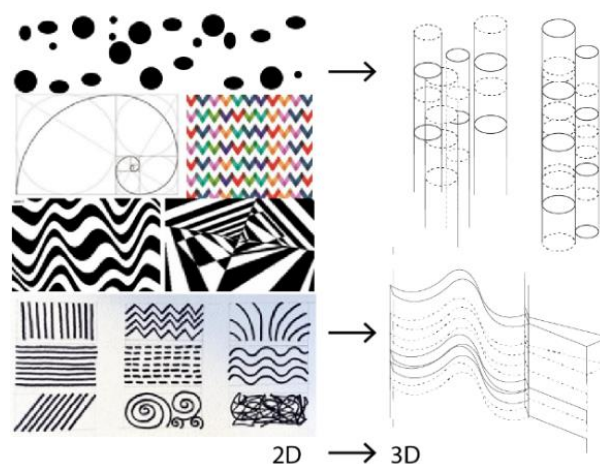
อย่างไรก็ตาม สำหรับการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ภายในสำนักงาน ยังสามารถอธิบายถึงการจัดการพื้นที่สำนักงานในฐานะพื้นที่ตัวแทนด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายใน-ภายนอกกับบริบทวัฒนธรรมองค์กรที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา หรือที่เรียกว่า พื้นที่ทางวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบร่วมสมัย (Organizational Culture Context) ที่ประกอบไปด้วย 6 ปัจจัยหลัก คือ 1.วิสัยทัศน์ (Vision) 2.ค่านิยม (Values) 3.การปฏิบัติ (Practices) 4.ผู้คน (People) 5.การเล่าเรื่อง (Narrative) 6.สถานที่ (Place)

ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงจุดเริ่มแรกของ “กระบวนการสร้างความหมายให้กับสถานที่ (Placemaking)” (Reznikoff, 1986) จากฝ่ายงานที่กระทำอยู่ให้สามารถมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ย่อมต้องอาศัยการออกแบบพื้นที่ตามสัดส่วนของกิจกรรมในฝ่ายงานและองค์กรนั้นๆ ควบคู่กันเป็นหลัก และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง “พื้นที่ (Space)” และ “สถานที่ (Place)” เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (Human) และภูมิทัศน์ (Landscape) ที่มีความหมาย ลักษณะรูปแบบ และ พื้นที่ในทางกายภาพ (Physical space) ย่อมในปัจจัยดังกล่าวเข้ามามีบทบาท เปลี่ยนแปลงการใช้งานของพื้นที่ร่วมกับผู้คนเหล่านั้น สรรค์สร้างประสบการณ์กับพื้นที่ (Landscape experience) นั้นๆ ร่วมกันในช่วงระยะเวลาสมัยหนึ่งในลักษณะใด (Karlen, 1993)

ความเป็นอัตลักษณ์องค์กรสู่การพัฒนาแนวคิดในการออกแบบ (Concept and Corporate Identity Design) สำหรับการออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบกกรณีศึกษาอาคาร 4 เขต จตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์กรดังกล่าวมีความหลากหลายของฝ่ายงานที่แตกต่างกันไปตามบริบทของกิจกรรมที่เกิดขึ้น แต่ขับเคลื่อนตามแผนงานและนโยบายที่สอดคล้องกัน เปรียบเสมือนความเป็นองค์กรที่ *สรรค์สร้างสุนทรียะ* แห่งศาสตร์คล้ายศาสตร์ด้านองค์ประกอบศิลป์ในงานสถาปัตยกรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะจึงได้นำแนวคิดสำหรับการออกแบบตกแต่งภายในที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านศาสตร์ทางสัดส่วนองค์ประกอบศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการสรรค์สร้างการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในรูปแบบร่วมสมัย (Creation of Contemporary Interior architecture)

กล่าวคือ การสรรค์สร้างการออกแบบเกี่ยวกับตำแหน่งจุดพื้นผิว น้ำหนักลายเส้น สีเส้นแสงเงา และรูปทรงกับพื้นที่ว่าง มาลดทอนสัดส่วนทำการจัดวางร่วมกันอย่างสมดุล ตามหลักการจัดองค์ประกอบรูปลักษณ์บนที่ว่าง สรรค์สร้างบรรยายภาคให้เปรียบเสมือนเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบงานศิลป์ (Reinhold & Donna, 1993)

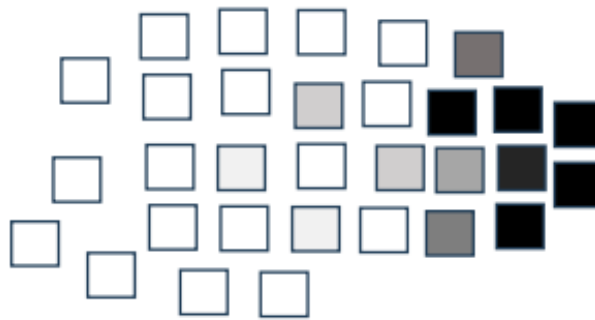

ภาพที่ 2 แสดงแนวคิดในการออกแบบจากการลดทอนในองค์ประกอบศิลป์
ที่มา: ศุภโชค สนธิไชย และวุฒิชัย เมษา (Sonthichai & Maoja, 2023)

วัตถุประสงค์ที่ 2 นำเสนอผลการวิจัยด้านรายละเอียดประกอบแบบการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน (Interior Architecture Design Presentation) เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมผู้ใช้งาน และผู้ให้บริการ โดยสามารถจำแนกอธิบายแนวความคิดการออกแบบและรายละเอียดประกอบแบบงานสถาปัตยกรรมภายในตามหัวข้อขอบเขตพื้นที่วิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่โถงต้อนรับประชาสัมพันธ์ แนวคิดจากการเน้นหรือจุดเด่นของภาพ (Emphasis) เนื่องด้วยโถงต้อนรับประชาสัมพันธ์เป็นพื้นที่ที่ผู้ใช้บริการจะได้สัมผัสเป็นพื้นที่แรก

ผู้วิจัยจึงเกิดแนวความคิดที่จะทำให้พื้นที่บริเวณนี้ มีจุดเด่นอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่งของพื้นที่ เพื่อให้เกิดภาพจำและความประทับใจแรกจากการเข้าถึงพื้นที่ส่วนโถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และใช้เส้นตรงเป็นหลักในการออกแบบให้ความรู้สึกว่าเป็นองค์กรที่มีความมั่นคงแข็งแรง

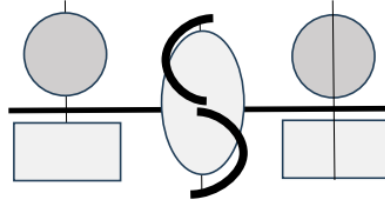

ภาพที่ 3 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่โถงต้อนรับประชาสัมพันธ์ การเน้นตำแหน่งหรือรวมกลุ่มจุดเด่น (Emphasis) ของภาพ

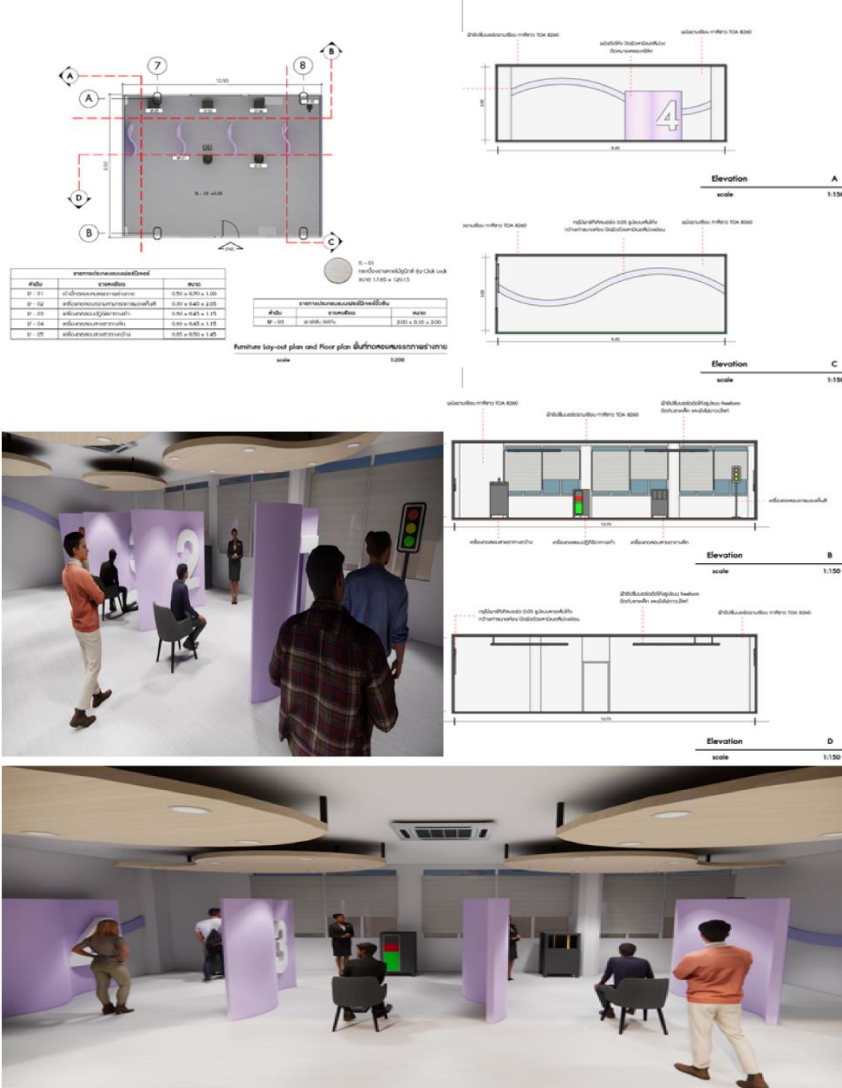

ภาพที่ 4 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่โถงต้อนรับประชาสัมพันธ์ชั้นที่ 2,3,4
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์ (Wongsaroj, 2023)

2. แนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย แนวคิดการออกแบบจากศาสตร์ด้านความสมดุลของภาพ และวัตถุ (Balance) เนื่องจากภายในพื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกายจะประกอบไปด้วยจุดทดสอบสมรรถนะร่างกายแต่ละจุดที่ผู้ให้บริการจะต้องผ่านการทดสอบไปให้ได้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นการนำองค์ประกอบศิลป์ในเรื่องของ ความสมดุลของภาพ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบตกแต่งพื้นที่ส่วนทดสอบสมรรถภาพร่างกาย ให้แต่ละจุดทดสอบมีความสมดุลกัน และเลือกใช้เส้นโค้งเป็นหลักภายในห้องนี้ให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวตลอดเวลา

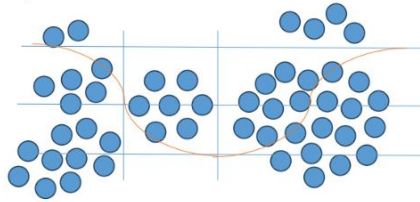

ภาพที่ 5 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย จากศาสตร์ด้านความสมดุล (Balance) ของภาพและวัตถุ

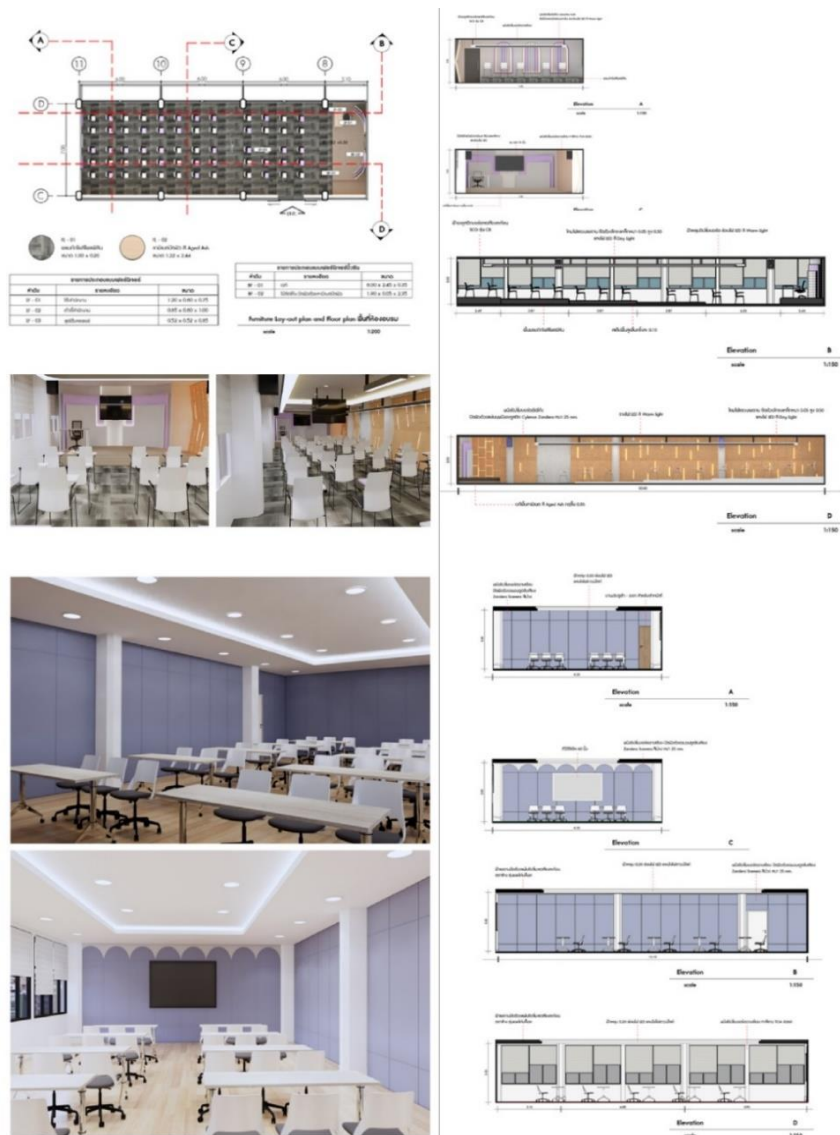

ภาพที่ 6 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์

3. แนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ห้องอบรม นำแนวคิดการออกแบบจากศาสตร์ด้านจังหวะ (Rhythm) เนื่องจากพื้นที่ห้องอบรมเป็นส่วนพื้นที่ที่ต้องใช้การออกแบบที่ต่อเนื่องเป็นเรื่องราวเดียวกัน มีความสม่ำเสมอของระยะห่างแต่ละเครื่องเรือน มีรูปทรงที่เหมือนกันและไม่เหมือนกันแต่ถูกจัดวางให้ต่อเนื่องกัน เป็นการทำให้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวและความสวยงาม ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นนำองค์ประกอบศิลป์ในส่วนของเรื่องจังหวะมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบพื้นที่ส่วนนี้

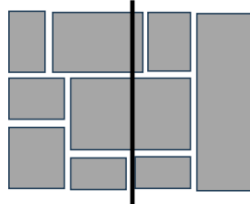

ภาพที่ 7 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ห้องอบรมจากศาสตร์ด้านจังหวะ (Rhythm)

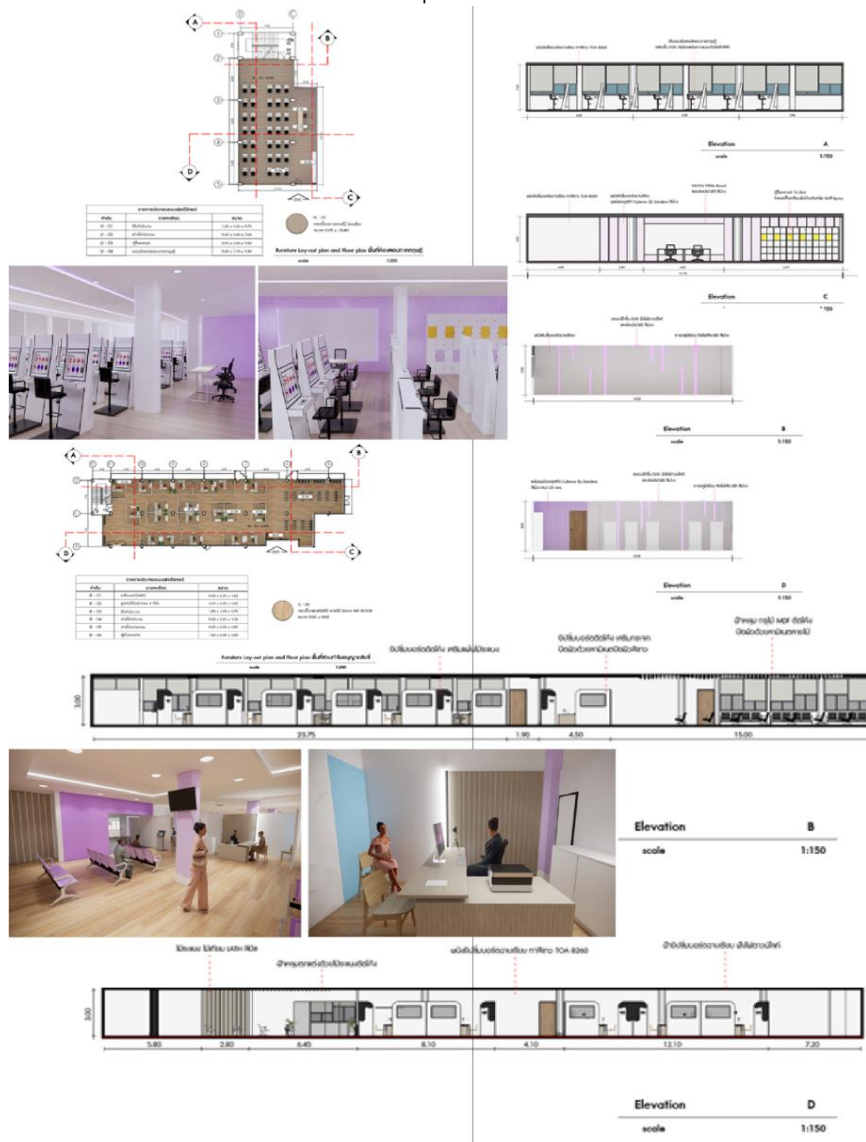

ภาพที่ 8 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่ห้องอบรม ห้องที่ 1, 2
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์ (Wongsaroj, 2023)

4. แนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ห้องสอบภาคทฤษฎี และห้องทำใบอนุญาตขับขี่ นำแนวคิดการออกแบบจากศาสตร์ด้านสัดส่วนของภาพและวัตถุ (Proportion) พื้นที่ห้องสอบภาคทฤษฎี ใช้องค์ประกอบศิลป์ในเรื่องของความเป็นสัดส่วนมาใช้ในการออกแบบพื้นที่ส่วนนี้ เนื่องจากพื้นที่ห้องสอบภาคทฤษฎีจะต้องมีการแบ่งสัดส่วนจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้สัมพันธ์กับการจัดวางเครื่องเรือนตามพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ส่วนนี้

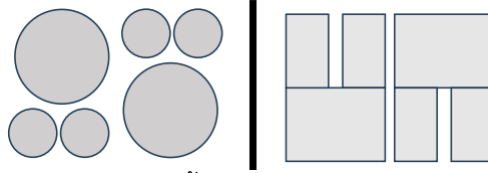

ภาพที่ 9 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ห้องสอบภาคทฤษฎีจากศาสตร์ด้านสัดส่วนของภาพและวัตถุ (Proportion)

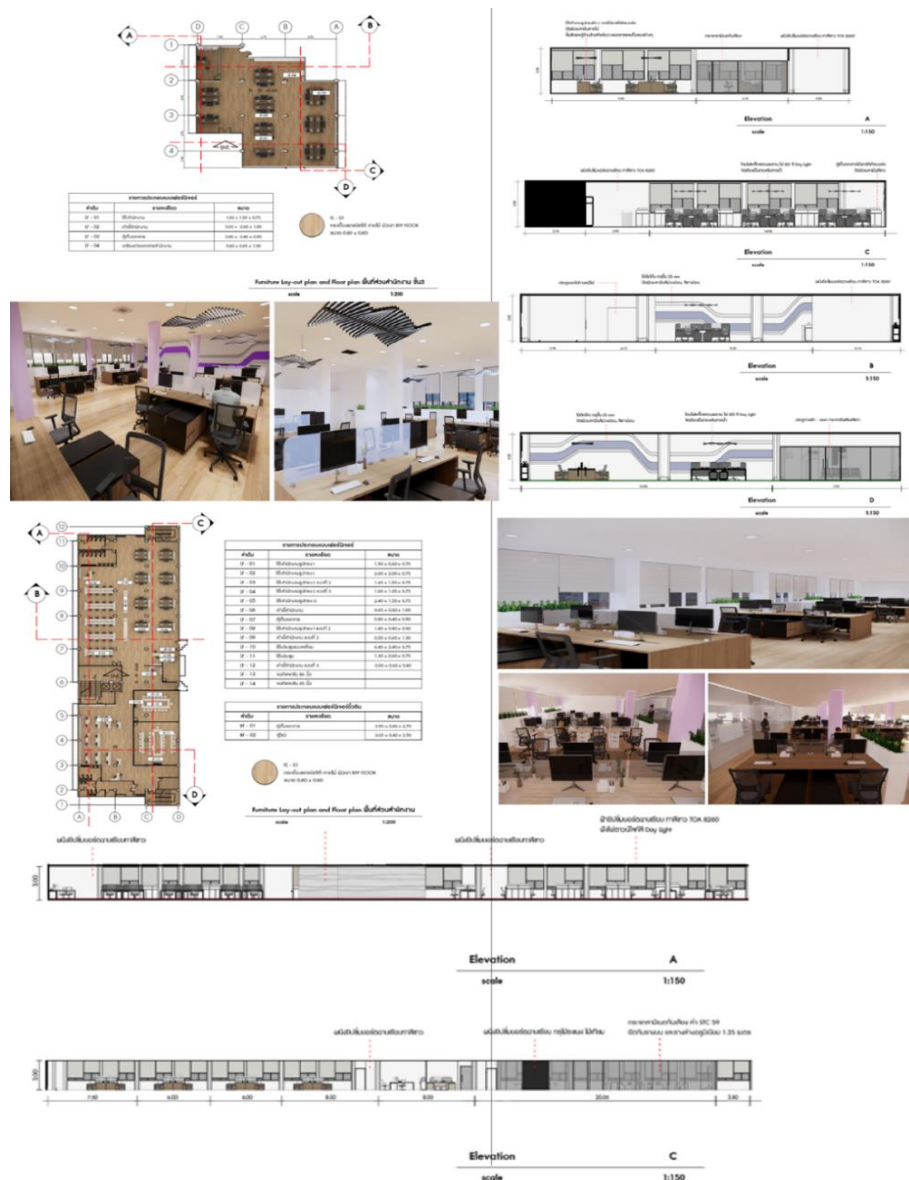

ภาพที่ 10 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่ห้องทำใบอนุญาตขับขี่
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์ (2566)

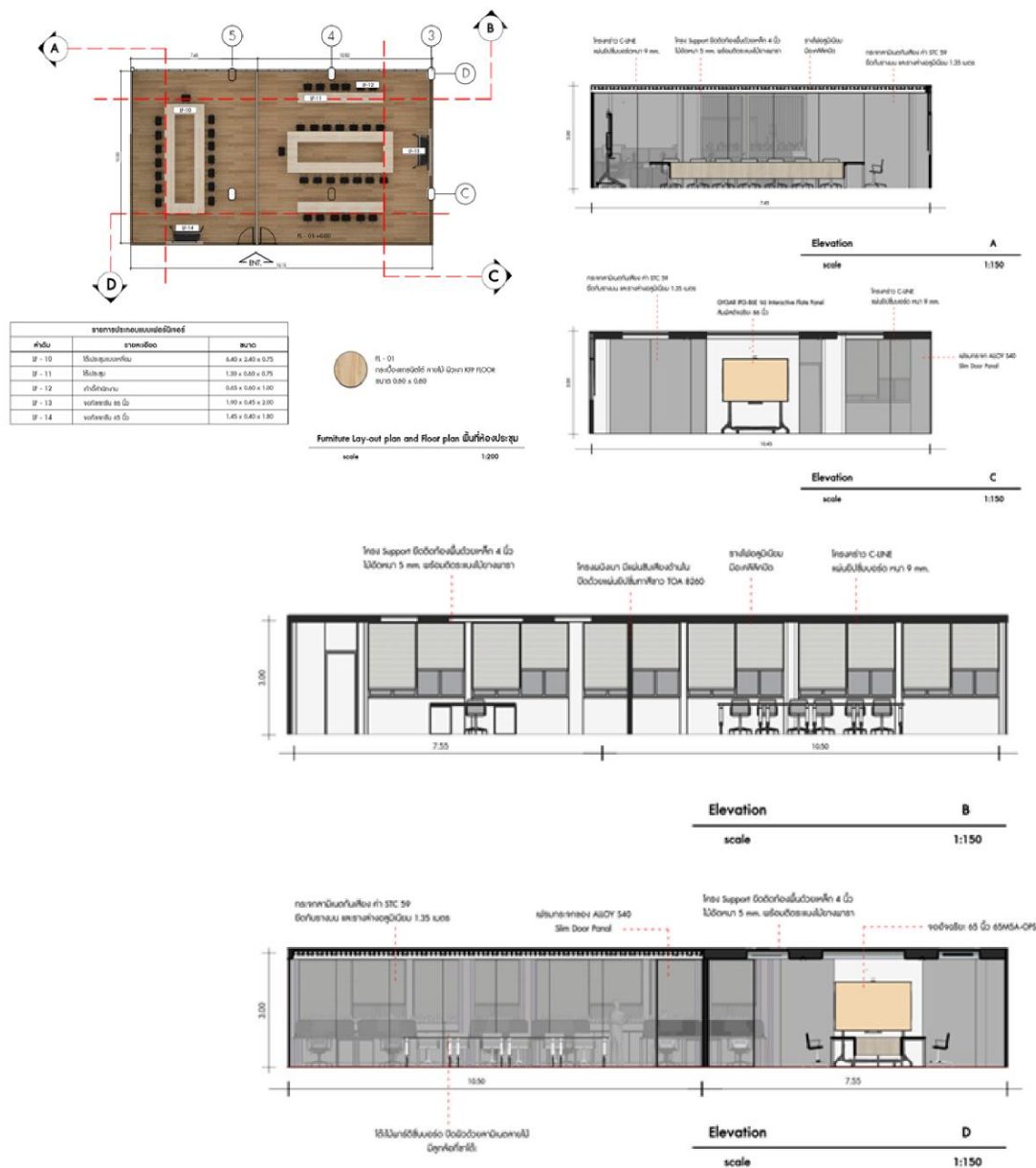
5. แนวคิดในการออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่สำนักงานชั้น 3 - ชั้น 4 และพื้นที่ส่วนห้องประชุม นำแนวคิดการออกแบบจากศาสตร์ด้านเอกภาพ (Unity) ความเป็นหนึ่งเดียวของการจัดองค์ประกอบ เป็นการจัดวางและสื่อสารให้เนื้อหาประสานกันและกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำเสนอและสื่อสารออกมาในสิ่งที่ต้องการโดยมุ่งไปในเป้าหมายเดียวกันอย่างแน่วแน่ ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบศิลป์ในเรื่องของเอกภาพมาใช้เป็นหลักการออกแบบตกแต่งพื้นที่ส่วนสำนักงาน

ภาพที่ 11 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่สำนักงาน จากศาสตร์ด้านเอกภาพ (Unity)

ภาพที่ 12 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่ห้องสำนักงาน ชั้น 3, 4
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์ (Wongsaroj, 2023)

ภาพที่ 13 แสดงแผนผัง รูปตัด และภาพจำลองบรรยากาศภายในพื้นที่ห้องประชุม ชั้น 4
ที่มา: ปรับปรุงจาก นิชาดา วงศาโรจน์ (Wongsaroj, 2023)

สรุปและอภิปรายผล

บทความวิจัยโครงการแนวทางการปรับปรุงการออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบกกรณีศึกษาอาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาเชิงพื้นที่ตกแต่ง

ภายในอาคารสำนักงานแห่งเก่า ให้มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ตอบสนองพื้นที่ใช้สอยตามพฤติกรรมผู้ใช้พื้นที่และให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในสัดพื้นที่ภายในของอาคาร โดยจำแนกแบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 ส่วนพื้นที่สำคัญ คือ 1.พื้นที่ต้อนรับประชาสัมพันธ์ 2.พื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย 3.พื้นที่ห้องอบรม 4.พื้นที่ห้องสอบภาคทฤษฎี 5.พื้นที่ทำใบอนุญาตขับขี่ และ 6.พื้นที่สำนักงาน โดยมีพื้นที่การออกแบบในส่วนการออกแบบแตกต่างกันออกไปตามฝ่ายงาน รวมพื้นที่ทั้งหมด 3,366.82 ตารางเมตร ได้แก่

- พื้นที่ส่วนประชาสัมพันธ์	163.53	ตารางเมตร
- พื้นที่ทดสอบสมรรถภาพร่างกาย	181.86	ตารางเมตร
- พื้นที่อบรม	731.16	ตารางเมตร
- พื้นที่สอบภาคทฤษฎี	426.27	ตารางเมตร
- พื้นที่ส่วนทำใบอนุญาตขับขี่	617.33	ตารางเมตร
- พื้นที่ส่วนสำนักงาน	1,398.55	ตารางเมตร

โดยเสนอแนวความคิดในการออกแบบโครงการปรับปรุงการออกแบบตกแต่งภายในอาคาร จากศาสตร์ด้านองค์ประกอบศิลป์ เช่น ตำแหน่งจุดพื้นผิว น้ำหนักลายเส้น สีสนแสงเงา และรูปทรงกับพื้นที่ว่าง มาลดทอนสัดส่วนทำการจัดวางรวมกันอย่างสมดุล ตามหลักการจัดองค์ประกอบรูปลักษณะบนที่ว่าง สรรค์สร้างบรรยากาศให้เปรียบเสมือนเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบงานศิลป์ (Salvan & George, 1999)

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะจึงเสนอแนวทางการปรับปรุงการออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานกรมการขนส่งทางบกกรณีศึกษาอาคาร 4 เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร อธิบายผ่านรายละเอียดประกอบแบบสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ใช้สอยตามขอบเขตวิจัย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบการจัดการพื้นที่ใช้สอยสำหรับอาคารสำนักงาน ให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงสามารถรองรับจำนวนประชากรผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความต้องการการใช้สอยพื้นที่ให้สอดคล้องกับอุปกรณ์เทคโนโลยีเฉพาะด้านประเภทอาคารสำนักงานในความร่วมสมัยที่เพิ่มมากขึ้น

ซึ่งผลลัพธ์เชิงปริมาณที่ได้จากการเสนอแนวทางการปรับปรุงออกแบบตกแต่งภายในอาคารดังกล่าวพบว่าบริเวณพื้นที่ส่วนกลางที่ใช้ทดสอบสมรรถภาพร่างกายและพื้นที่อบรม มีพื้นที่ว่างที่เพิ่มขึ้นจากเดิมรวมกันประมาณร้อยละ 39 แสดงให้ทราบถึงผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพเชิงพื้นที่ ที่ได้มาจากการบูรณาการจัดการพื้นที่ด้านการออกแบบ ที่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ใช้พื้นที่และการจัดการพื้นที่ด้านการออกแบบ ที่สามารถตอบสนองกิจกรรมผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการให้เหมาะสมต่อกิจกรรมในสภาพปัจจุบัน

1. ด้านพื้นที่ส่วนรวม

พื้นที่ส่วนประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มขนาดพื้นที่และจัดวางพื้นที่ ให้ผู้ใช้บริการได้เข้าถึงการใช้บริการผ่านอุปกรณ์การกรอกประวัติเพื่อยื่นขอคิวรับประเภทของบริการให้ถูกต้องและลดระยะเวลาในการขอรับคิวในฝ่ายงานอื่นๆ ต่อไป ตำแหน่งจัดวางอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องควรอยู่ใกล้เคียงกับจุดพื้นที่ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากผู้ใช้บริการเกิดข้อสงสัยที่ต้องการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ก็จะสามารถลดปัญหาข้อผิดพลาดในส่วนเอกสารและลดช่วงเวลานี้น้อยลง สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น **ณรงค์ โมกข์** (Mokkhawisut, 2016)

พื้นที่นั่งพักคอย ควรจัดวางพื้นที่ให้มีความหลากหลายของที่นั่ง เนื่องจากผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จากการสังเกต มักจะมาด้วยกันมากกว่า 1-2 คน (Song-in, 2005) ดังนั้นพื้นที่พักคอยจึงเป็นจุดพื้นที่สำคัญที่

จำเป็นจะต้องมีพื้นที่นั่งไว้สำหรับรับรองบุคคลที่ติดตามมาด้วย อาจแบ่งพื้นที่บางส่วนไว้สำหรับให้บริการด้านสำเนาเอกสาร และขายเครื่องดื่ม หรือ อุปกรณ์ด้านเอกสารต่างๆ ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

พื้นที่ทางเดิน ควรเว้นพื้นที่ว่างให้สามารถเดินสวนพร้อมกัน 2 คนได้ และไม่มีของ หรือโต๊ะเก้าอี้ วางเกะกะทางเดิน ทำให้เด็กสามารถเดินได้สะดวกไม่ชนสิ่งของที่กีดขวางตัววางรองเท้าควรวางในพื้นที่ส่วนนี้ และทางเดินควรสามารถเชื่อมไปยังพื้นที่ทำกิจกรรมและพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ได้ เพื่อสะดวกในการใช้งานสำหรับพื้นที่ของบุคคลทั่วไป (Panaro, Juliusand, & Marfin, 1979)

2. ด้านพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่

พื้นที่ห้องผู้บริหาร ควรมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการรับรองฝ่ายงานที่มาของคำแนะนำแบบเป็นหมู่คณะสำหรับ 3-5 คน เพื่อสร้างบทบาทความใกล้ชิด (Service Mind) ระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารกับผู้ใช้บริการ ให้มีความเป็นส่วนตัว เสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น และไม่ไปรบกวนหน่วยงานฝ่ายอื่นๆ อีกทั้งควรให้ความสำคัญพื้นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ สำหรับในการทำงานเอกสาร โดยวิธีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ด้วยการกั้นห้องแยกเป็นสัดส่วน เพื่อเพิ่มความเป็นส่วนตัว และมีสมาธิในการทำงาน และควรเพิ่มพื้นที่พักผ่อนตามอิริยาบถ และรับประทานอาหารในตอนเที่ยงหรือเตรียมอาหารไว้สำหรับรับรองการประชุม ควรจัดวางพื้นที่ให้อยู่ใกล้กับส่วนรับประทานอาหาร เพื่อสะดวกในการใช้งานในงานบริการ เช่น ออมรมสัมนาให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาข้อมูลด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศด้านนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล การทดสอบสมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness Test) ด้านการตอบสนองของสายตา และการทดสอบภาคทฤษฎี (Theory exam) เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งสำหรับพัฒนาการออกแบบพื้นที่ให้มีความหลากหลายของรูปแบบพื้นที่และครุภัณฑ์ ที่ใช้ภายในพื้นที่อาคารสำนักงาน
2. ควรกำหนดเกณฑ์ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้สอยพื้นที่ก่อนและหลังปรับปรุง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานด้านผลตอบรับการใช้สอยประโยชน์จากพื้นที่ภายในอาคารสำนักงาน และเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบตกแต่งภายในอาคารกรณีศึกษาอื่นๆ ต่อไป

References

- DeChiara, J., Panero, J., & Zelnik, M. (2001). *Time-Saver Standards for Interior Design and Space Planning* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill Professional.
- Karlen, M. (1993). *Space Planning Basics* (3rd ed.). New York, US: Van Nostrand Reinhold.
- Mokkhawisut, N. (2016). *Office Accommodation Management*. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Nichada, W. (2023). *Improving the interior design of the Department of Land Transport office: Case study of Building 4, Chatuchak District in Bangkok*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University (In Thai).
- Paengkasorn, A., & Wiwattanaka, N. (2012). *The influence of factors and effectiveness of designing residential environments for the quality of life of the elderly*. Bangkok: Silpakorn University (In Thai).

- Palmer, M. A. (1981). *The Architect's Guide to Facility Programming* (4th ed.). New York, US: McGraw-Hill, Inc.
- Panaro, W., Juliusand, M., & Marfin, Z. (1979). *Human Dimension & Interior Space* (2nd ed.). New York: Whitney Library of Design.
- Petchranon, C. (2012). *Detailing of interior architectural design*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang (In Thai).
- Reinhold, D., & Donna, P. (1993). *Architectural Programming* (2nd ed.). New York: Van Nostrand Reinhold.
- Reznikoff, S. C. (1986). *Interior Graphic and Design Standards* (2nd ed.). London: Addison-Wesley.
- Reznikoff, S. C. (1986). *Interior Graphic and Design Standards American* (4th ed.). New York: Watson-Guption.
- Salvan, M., & George, S. (1999). *Architectural Utilities 3 Lighting and Acoustics* (4th ed.). Philippine: Quezon City.
- Song-in, S. (2005). *Space planning for one stop service in Metropolitan Administration District Office of Bangkok*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang (In Thai).
- Traimongkolkul, T. (2000). *Research methodology and Research design*. Bangkok: Kasetsart University (In Thai).